

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului :</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrației „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor :</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
---	---	---

Desbaterile adunării eparhiale.

Dupăcum s'a arătat în numărul trecut, Adunarea eparhială s'a întrunit și și-a ținut anul acesta ședințele cu o săptămână după data statutară.

Abaterea aceasta de ordin practic n'a schimbat nimic din programul bogat și important al desbaterilor sinodale din acest an.

Situația bisericească, morală și materială a preoților și a credincioșilor din eparhie, prezentată prin programatica vorbire de deschidere a Prea Sfințitului Părinte Episcop, ca și prin rapoartele celor trei secțiuni ale Consiliului eparhial, au oferit discuțiuni pline de interes.

Desprinzând senzul propunerii P. S. Sale, comisia respectivă a hotărât să intervină telegrafic la Ministerul de Justiție pentru sistarea oricărei dispenze la căsătoria minorilor. Adunarea eparhială nu poate privi cu ochi indiferenți întinderea acestui soi de căsătorii, un fel de concubinaj, din care derivă destule rele cari sporesc plaga depopulării Banatului. De acestea Ministerul Justiției încă va trebui să țină seamă, căci numai o conlucrare perfectă va alunga dela noi pacostea ce ne amenință.

Aceeași binevoitoare atențiune s'a dat propunerii de a se cere dela cei competenți ca solicitanților de funcții publice să li se condiționeze acestea de cununia religioasă. Funcțiile din stat comportă și o răspundere de ordin moral, ori morală în afară de religie nu există. De aceea am dori să nu mai vedem risipă în administrarea averii publice, și încă în măsură îngrozitoare, aptă să desechilibreze complect aparatul statului, de aceea am dori deci ca agenții statului să aibe o altă conștiință, o altă morală și ceea ce este mai important, să aibe frica de Dumnezeu. Cununia, deci căsătoria religioasă în alte state, ca Jugo-

slavia, este obligatorie. Și la noi viitorul legiuitor al codului civil unificat o poate impune; nu ar fi decât spre folosul și binele statului.

În discuția raportului comisiei culturale punctul central l-a format problema apropierii copiilor de școală cât mai mult de biserică, nuanțarea școlii cu acel spirit care a domnit odinioară în școlile confesionale, conduse și patronate de biserică. Fără îndoială cultura religioasă ca oricare alta este a se sădi cât mai de timpuriu în oameni, totuși limitarea ei la copiii de școală nu este suficient. Biserica se străduiește să întrețină grija de preocupări culturale la toate vârstele. De aceea stăruința cu înființarea cercului „Sfântul Gheorghe” pentru adulți, biblioteci parohiale, coruri bisericești etc. În cadrul acestui cerc se poate îmbrățișa atât de norocos, ce puțin la noi în Banat, problema ajutorării săracilor, a celor bolnavi, nu am înregistra atâtea dureroase cazuri de mortalitate pretimpurie. Tinerii se pot ocupa de asistență, nu cu doctori și medicamente, ci deocamdată cu o asistență de ordin moral, care încet-încet va aduce cu sine și pe cea de ordin material.

În cadrul cercului „Sfântul Gheorghe” catihetul liceului din Caransebeș a organizat un concurs de lucrări cu caracter științific-religios. Oare cât nu se câștigă în chipul acesta?!

Un deosebit interes a provocat propunerea de a se cere înființarea pe lângă școala normală din Caransebeș a unei catedre de cântare bisericească și tipic. Învățătorul viitor îl dorim toți după modelul învățătorului confesional de altă dată, să conducă strana bisericii, să fie cu adevărat esponentul vieții culturale în sate.

Deasemenea în ceea ce privește pe preoți, înviorarea zelului pastoral trebuie să-i preocupe, cu considerare mai ales la nesfârșitele rele ce

bântuie aici la noi. E drept că ei sunt categoria de intelectuali cea mai slab renumerată pentru serviciile ce face statului și societății omenești în general. De aceasta s'au convins în sfârșit și guvernânții noștri, iar prin sollicitudinea dlui ministru Dr. C. Angheliescu, li s'a pus în vedere un spor de salariu, mai precis o întregire. Acestui binevoitor părtinitor al preoților, ca și al tuturor intereselor bisericii noastre Adunarea eparhială a trimis telegramă de mulțumită.

Și alte multe discuții interesante au fost provocate în jurul rapoartelor ca și a celorlalte obiecte la ordinea zilei, cari pun în frumoasă lumină problemele bisericesti, ca și pe cei chemați la o mai norocoasă îndrumare a acelora.

Așa, ținem să amintim bunele aprecieri aduse în legătură cu chivernisirea averii și a fondurilor eparhiale, atât de greu încercate de legea conversiunii.

În ce privește atitudinea Adunării eparhiale față de problema episcopiei de Timișoara, Adunarea eparhială, îngrijorată de viitorul eparhiei noastre și ca o măsură de prevedere a crezut cu cale să atragă atențiunea celor în drept de a lua hotărâri definitive în chestiune asupra situației, morale și materiale, precare, în care ar ajunge eparhia Caransebeșului.

Această îngrijorare a adus cu sine hotărârea pe care — pentru importanța ei și pentru orientarea oamenilor de bunăcredință de pretutindeni — o publicăm în întregime:

„Deoarece executarea concluzului congresului național-bisericesc privitor la episcopia Timișoarei reclamă o nouă arondare a Mitropoliei ardelenne și că prin arondarea episcopiei independente a Timișoarei s'ar aduce Eparhiei din Caransebeș grave prejudicii de ordin moral — ajungând a fi amenințate cu desființarea instituțiilor ei centrale — și de ordin material: ca o măsură de prevedere, Adunarea eparhială hotărăște a se interveni pentru refacerea unității noastre bisericesti în Banat, prin reîncorporarea părților anexate, vremelnice, eparhiei Aradului, la singura episcopie bănățeană a Caransebeșului, urmând apoi ca problema sediului acestei episcopii să se rezolve în felul de a pune unica episcopie bănățeană în situația să poată desfășura maximul de efort spiritual pentru desăvârșita consolidare a ideii de stat român în aceste regiuni de graniță.

Și deoarece după canoane, organizația bisericască totdeauna s'a orientat după organizația politică, cunoscând că centrele politice sunt în același timp cele mai proprii pentru a deveni centre de organizații bisericesti, Adu-

narea eparhială socoate că nu se poate ajunge la împlinirea dezideratului de mai sus decât așezând centrul Eparhiei bănățene în centrul firesc, politic și geografic al Banatului, care este Timișoara“.

Comemorarea Eroilor.

Memoria celor căzuți pe câmpiile, pe văile și culmile munților noștri, luptând pentru întregirea neamului, cu spada în mâni și cu credința în Dumnezeuul mântuirii poporului român din robia milenară a vrășmașilor, se proslăvește în fiecare an în *Joiă Înălțării Domnului*.

Neapărat se întocmesc la această sărbătoare a Neamului procesiuni cât mai impunătoare, se rostesc discursuri cât mai mișcătoare, făcând să trăim cu toții câteva clipe de reculegere, clipe cari ne răscolesc sentimente de adâncă evlavie către acești morți ai Patriei.

Dar cine din câți proslăvesc pe eroi, gânditu-s'a o clipă și la familiile, la orfanii cari au rămas în urma lor!

Ne facem o pioasă datorie prin faptul, că în fiecare an ne aducem aminte să rostim o vorbă pentru faptele eroilor, sau aprindem o luminiță la umbra crucilor lor, dar dacă starea și soarta celor ce le supraprețesc ne lasă reci și nepăsători, totul nu-i decât o *formalitate* care ne condamnă.

Căci ce trebuie să însemne pentru noi Ziua Eroilor?

În stările faptice de azi, în cari materialismul și individualismul cu egoismul lor ca urmare, ziua ce o închinăm eroilor trebuie să însemne pentru orice român, nu numai un prilej de formalism sec, de adorare a virtuții supreme, a muceniciei vieții pentru țară și triumfului dreptății asupra forței, ci mai cu seamă să însemne un prilej de adâncă meditațiune asupra *evenimentelor viitoare*, un prilej de meditație asupra mijloacelor prin cari ne putem achita *adevărata datorie față de cei mai buni fii ai neamului*.

Sărbătoarea Eroilor, trebuie să trezească în fiii acestei țări, conducători și conduși, simțământul că fără *sacrificiu*, chiar de vieți, nu se poate împlini nimic bun, nimic trainic, nu se poate consolida ceace s'a dobândit cu atâta trudă și jertfe.

Neapărat că elogiile prin cuvinte sunt frumoase pentru că sunt bine meritate. Și mai ales când ele sunt sincere și fericit arătate, sunt emoționante până la lacrimi.

Dar din nefericire numai cu atât nu se poate satisface nici amintirea memoriei eroilor morți, nici sufletele celor vii.

Sentimentele satisfac și capătă putere de exemplaritate numai prin valoarea exteriorizării lor. Deci nu e destul numai a turna în bronz sau piatră monumente ori a ne arăta fiecare cu cuvinte alese respectul către eroi. Purtarea noastră a celor ce supraviețuim se va judeca în primul rând *după fapte*. După cum credința în opera mântuirii omului, numai însoțită de fapte operează salvarea, așa și aci. *Faptele intensifică sau reduc spiritul de jertfă, ele venerează sau jignesc memoria celor căzuți vitejește.*

Pelerinajile și festivitățile emoționante sunt trecătoare și se uită. Să nu ne mărginim nu numai la acestea. Alături de acestea să ne impunem cu toți fie mare sau fie mic, fie în vârful piramidei sociale, fie cu palma pe glia de pământ, și o altă atitudine, demnă concretizată prin fapte care este cea mai eficace *valută morală* a poporului și a țării.

Grijă de orfanii de război, grijă față de cei schilodiți sau celor văduviți, în fine respectarea urmașilor celor morți pentru patrie, tron și neam, iată faptele ce trebuie să însoțească, *să întregescă* cultul zilei eroilor. Numai așa vom face ca sufletele lor să aibă liniște eternă în mormintele unde le odihnesc oasele.

Și mai avem o datorie: să alegem neghina de grâu. Să deosebim pe cei ce nu și-au făcut datoria de cari și-au făcut-o. Să nu ne complacem a confunda pe unii cu alții ori a ne arăta cinici și nepăsători în fața actualității, când cei ce au *vândut Neamul* și conștiința Țării eri, azi să ocupe poziții înalte în așezământul social al țării.

Este cea mai crudă sfidare a memoriei eroilor, este cel mai demoralizant exemplu pentru ziua de mâine.

Comemorarea vitejiei prin fapte, slăvirea memoriei eroilor prin rugăciuni, respectarea urmașilor lor prin ajutorare în nevoile lor familiare și îndulcirea amărăciunilor vieții grele de azi, iată după învățătura bisericii noastre, ceea ce poate constitui pedestalul pe care se va înălța mereu în cinste Țara întregită.

În aceste simțiri creștinești sărbătorind ziua Eroilor, să privim cu încredere viitorul și să avem credință în forța morală ce o dă fiilor țării biserica prin slujitorii ei, singura armă cu care vom răpune atât pe vrăjmașul din lăuntru cât și pe cel ce s'ar încumeta cândva să ne calce.

Pr. D. V. Anuțoiu

Constantin cel Mare și triumful Creștinismului.

De: Prof. Constantin Rudneanu.

Opera lui Constantin n'a fost un eșec, ea a fost însă împlinită numai în parte. După moartea lui imperiul a trăit vremuri grele, a început ca să slăbească tot mai mult. Sărăcia a crescut; statul s'a dezorganizat în același timp devenind violent și rapace; fiscalismul imperial puternic, atrocitățile dinastice deveniră tragice și se repetau tot mereu, armata se descompuse, apărarea frontierelor slabă, satele se descomplexau iar populația se refugie la orașe, orașele mici au căzut în avantajul celor mari, barbarii s'au infiltrat pretutindeni, cultura sub toate formele ei de arte frumoase, filosofie s'a stricat, luptele religioase încep să fie tot mai dese, unitatea imperiului amenințată, Orientul și Occidentul încep să se separe tot mai mult.

Orientul se apără mai bine contra decadenței decât Occidentul, fiindcă monarhia absolută se întoarce mereu spre țara vechii sale origini, întărindu-se tot mai tare întrecând de mult Occidentul. Deasemenea forța imperiului se întoarce spre Asia, până în ziua în care Orientul cade în mâinile barbarilor. Civilizația veche în Occident a fost aproape nimicită, dealungul secolelor în imensele regiuni cari au devenit barbare și deșertate, multe colonizate cu neamuri germanice cari aveau slabe reminiscențe, puține urme de ceea ce era teologia, ea a putut în starea în care se afla se mai țina locul culturii superioare în Occident.

Din această ultimă formă au eșit cu încetul formele noi de cultură, filosofia, literatura, dreptul, și întreaga mișcare a Renașterii. Disciplina intelectuală conservată în dogme dealungul veacurilor a dominat atât în haosul evului mediu, cu încetul Europa și-a găsit dezvoltarea principiilor de autoritate, pe cari vechiul imperiu le-a căutat zadarnic, permițându-i mai târziu să reconstituiască un guvernământ solid și puternic.

Pe măsură ce înainta acum autoritatea guvernământului a fost supusă unei discipline politice importante. În același timp se începe cu organizarea statelor și revolta gândului uman contra tuturor autorităților, cărora a stat subjugat în întreg evul mediu.

Încep să apară state puternice de cari nu s'au mai văzut, cari se bazu pe cea mai mare anarhie intelectuală și morală a istoriei, pe *golul existent!*¹⁾

¹⁾ G. Ferrero, o. c. pp. 149—215.

Am văzut ideile lui G. Ferrero cu privire la triumful creștinismului.

Creștinismul a însemnat sfârșitul societății antice, așa după cum ne spune Fustel de Coulanges în „Cetatea Antică”. (*La cité antique*).

Creștinismul a întronat o nouă viață, a transformat lumea veche, realizând opere mari spirituale în toate domeniile vieții — pe ruinele vechilor păcate ale lumii din trecut, s'a ridicat o societate care a avut la bază: *virtutea și adevărul*.

Vechile religii ale Răsăritului, cari au început ca să penetreze în Roma, cu ceremonialul lor fastuos, n'au putut ca să schimbe lumea lui Iisus Hristos.

„Cu creștinismul, sentimentul religios a fost nu numai reaprins, ci a luat o expresiune mai înaltă și mai puțin materială. În timp ce altă dată se crează zei din sufletul uman sau din forțele fizice, se începu să se conceapă Dumnezeu ca adevărat străin în esența sa, de natura umană de o parte, a lumii de cealaltă. Divinul fu în mod hotărât așezat în afară de natura vizibilă și mai presus de dânsa. În timp ce altă dată fiecare om își făcuse zeul său, și erau atâția zei câte familii și cetăți. Dumnezeu apăru atunci ca o ființă unică, imensă, universală, singură însuflețind lumile și singură trebuind să îndeplinească nevoia de adorație care rezistă în om. În loc ca altădată religia, la popoarele Greciei și Italiei, nu erau altceva decât un total de practici, o serie de rituri ce se repetau fără să aibă vre'un sens, o înșiruire de formule care adesea nu se mai înțelegeau pentru că limba se învechise, o tradiție care se transmitea din epocă în epocă și care nu-și menținea caracterul sfânt decât grație antichității, în loc de aceasta, religia fu un total de dogme și un mare obiect propus credinței. Ea nu mai fu exterioară; ea sălășlui mai ales în gândul omului. Nu mai fu materie; deveni spirit. Creștinismul schimbă natura și forma adorației, omul nu mai dădu zeului hrană și libație; rugăciunea nu mai fu o formulă de încântare; fu un act de credință și o umilă rugămintă. Sufletul fu într'o altă relațiune de divinitate: teama de zeu fu înlocuită prin iubirea de Dumnezeu.

Creștinismul mai aducea și alte inovațiuni. Nu mai era religia casnică a nici unei familii, religia națională a nici unei cetăți sau rase. Nu aparținea nici unei caste și nici unei corporații. Dela început, ea chemă la dânsa umanitatea întreagă. Iisus Hristos spune discipolului său: „*mergeți și învățați toate popoarele*”⁸⁾.

⁸⁾ Fustel de Coulanges: „Cetatea antică” trad. de A. G. Alexianu, București, 1929, pp. 454—455.

Într'adevăr popoarele încep să se trezească din babilonia gândurilor păgâne ale antichității.

Instituțiuni vechi se sting, apar acum în lumina nouă a spiritualismului, cruzimile trecutului sunt înlocuite *cu marea lege a frățietății și a dragostei*.

Și întreaga transformare a imperiului se datorește lui Constantin cel Mare (306—337), care a fost energic în momentele grele, decisive, cu dușmanii săi.

Creștinismul treptat datorită edictului dela Milan (313) s'a ridicat cu încetul la rangul de „religie oficială a statului”, și pentru ca statul să prospereze tot mai mult, fondarea orașului Constantinopol a devenit o adâncă și imperioasă cerință a imperiului de Răsărit.

Edictul dela Milan e de mare valoare, și din copia păstrată, putem vedea frământarea imperiului. Iată pasagiul cel mai însemnat: „Noi Constantin și Licinius, Auguști... am hotărât să acordăm libertatea creștinilor și tuturor celorlalți de a-și practica religia pe care o preferă pentru ca Divinitatea care-și are reședința în Ceriu, să fie favorabilă atât nouă, cât și tuturor acelor cari stau sub dominațiunea noastră. Ni s'a părut că acesta este un sistem foarte bun și foarte rezonabil ca să nu refuzăm nici unora din supușii noștrii, fie că e creștin sau aparține altui cult, dreptul de a-și urma religia care le convine mai bine. Astfel Divinitatea supremă, pe care fiecare o va cinsti liber, de aci înainte, ne va putea acorda favoarea și înțelegerea în imperiu. Este demn de secolul în care trăim și convine liniștei de care se bucură, ca libertatea să fie deplină și fiecare din supușii noștrii să-și adore Dumnezeul pe care și l-a ales și nici un cult să nu fie privat de onorurile cari i-se cuvin”⁹⁾.

Edictul dela Milan e clar, Constantin cel Mare nu favorizează nici o religie în detrimentul alteia, recunoaște egalitatea cultelor, puțin timp după acest edict, păstrează încă amintirile vechii dominațiuni păgâne — deodată însă se schimbă și începe să favorizeze pe creștini în detrimentul păgânilor, pe monete gravează efigie „*labarum*”.

Din ziua memorabilă a învingerii lui Constantin contra lui Licinius, devine singur stăpânitor al imperiului, se schimbă complect, deschide larg porțile creștinilor în toate funcțiunile de stat.

Într'o proclamație pe care o adresează locuitorilor din provinciile orientale, după învingerea lui Licinius, Constantin se exprimă în următorii termeni: „Fiecare urmează opinia pe care o

⁹⁾ Don Leclercq: Les martyrs.

preferă.... Nimeni să nu se certe cu altul pentru părerile sale... Păgânii să-și păstreze atâta timp cât vor vrea templele minciunii. Noi vom păstra frumosul lăcaș al adevărului. Eu am vorbit pe față pentru că nu voiam nimic să ascund din credința mea, și fiindcă mulți îmi zic — asigură ca riturile și ceremoniile păgânismului și toată puterea întunecului să fie definitiv desființată. Tocmai aceasta am sfătuit pe toți oamenii, dar spre răul lor, încăpățânarea în păgânism, e încă înrădăcinată în sufletele unora". (Eusebiu, Viața lui Constantin, trad. după Allard¹⁰).

După această proclamație păgânii au fost vexați, multe temple de ale lor s'au distrus sau au fost închise.

În multe regiuni au apărut noii convertiți, plini de zelul de a combate pe păgâni, de a distruge idolii lor, cu un cuvânt de a distruge vechea imagine a zeilor înfricoșători.

Constantin cel Mare a devenit protectorul creștinilor și dușmanul păgânilor.

După triumful creștinismului asupra păgânismului cel mai de seamă act din viața lui, a fost zidirea Constantinopolului, faptul acesta mare, confirmă un epocal eveniment istoric, care se succedase foarte repede: *Orientul devine centrul de existență a lumii noi — el ea locul Occidentului — ex oriente lux.*

Constantin a voit ca din Constantinopol tot mai bine să se informeze asupra bunului mers al imperiului, să fie supravegheată în Sud Dunărea, astfel vechiul *Byzanț* din trecut, întemeiat cu aproape o mie de ani de coloniștii greci, a început să se mărească uimitor. Lucrările pentru zidire, începute în 326, s'au terminat definitiv la 330, când a fost inaugurarea noului oraș.

Domnia lui Constantin cel Mare a rămas ca o temelie solidă în istoria universală.

Ea deschide larg orizonturile vieții creștine, ea a transformat dezordinea în ordine — asigurând liniștea imperiului pe un moment, — fiindcă urmașii lui Constantin cel Mare vor începe din nou luptele, lupte multiple, discuții interminabile cu privire la Divinitate și la drepturile imperatorului.

(Sfârșit)

De iubește cineva pe Dumnezeu, acela cunoscut este de Dânsul.

(I. Cor. 8, 3).

*

Să nu iubim cu cuvântul, nici cu limba, ci cu fapta și cu adevărul.

(I. Io. 3, 18).

¹⁰ Eusebe: Vie de Constantin, D'après Allard.

Tinerilor Preoți.

*Purtați toți rânduiala
Măririi celor sfinte,
Așa, cum o purtară
Bătrânii mai'nainte.*

*Când Tatăl vă ajută
S'aveți de sus toți darul,
Cu sufletul de îngeri
Slujiți-vă Altarul.*

*Și nu lăsați nimica
Din cele rânduite,
Că toate sunt frumoase
Și bine tâlcuite.*

*Ioan Gură de aur
Și Marele Vasile,
Au pus temei de taină
La mari și sfinte zile.*

*Și ori câte se 'ncearcă
Prin diavoli tari de coarne,
Aceștia n'or fi 'nstare
Credința s'o răstoarne.*

*De vreme ce cu lumea
Trăește suferința:
Ca soră de 'ntărire
Trăi-va și credința!*

G. B.

Institutul antirabic „Prof. Dr. V. Babeș” din Timișoara.

Istoricul înființării și stadiul actual al lucrărilor.

Necesitatea înființării Institutului

Necesitatea înființării unui institut antirabic (Pasteur) în Timișoara a fost de mult resimțită de toate organele sanitare și administrative din Banat și județele limitrofe, deoarece din datele statistice oficiale rezultă, că cei mai numeroși mușcați de câini sau alte animale turbate provin din aceste părți, cari azi trebuie să facă drumul lung și costisitor până la Institutul Pasteur din Cluj. Astfel din raportul de activitate al Institutului antirabic din Cluj pe 1933, publicat în Clujul Medical Nr. 9 din 1 Septembrie 1935 se poate constata, că din totalul de 4398 persoane prezentate la tratament în Institutul Pasteur din Cluj, în cursul anului 1933, din Banat și județele vecine (Arad și Hunedoara) au fost 1375,

ceace reprezintă 31% din totalul celor tratați în acel Institut, la care ar trebui adăugat numărul destul de mare al celor tratați în alte Institute antirabice. Mulți sunt și deaceia, cari parte din ignoranță parte din cauza cheltuielilor mari de transport, sau nu se prezintă peste tot, sau se prezintă cu mare întârziere la tratament și astfel mor în chinurile grozave ale turbării.

Când Institutul nostru va fi gata și pus în funcțiune se vor reduce în mod apreciabil cheltuielile de transport cu mușcații, cari azi apasă comunele și diversele fonduri sanitare, iar mușcații, din comunele apropiate de Timișoara vor putea urma tratamentul în mod ambulatoric, fără a fi siliți să-și părăsească familiile și ocupațiile lor obișnuite mai ales în sezonul de vară, când este mai mult lucru la câmp și când de regulă obvin cele mai numeroase mușcături de animale turbate.

Inițiativa.

Inițiativa înființării Institutului antirabic în Timișoara a luat-o Dl Dr. Ioan Teleguț, medicul șef al Laboratorului de igienă, care cu ocazia serbării din 6 Dec. 1926, organizată de filiala Asociației medicilor din Timișoara, pentru comemorarea defunctului Prof. Dr. Victor Babeș, a rostit discursul comemorativ în sala festivă a a Cercului militar-civil, în fața unui public numeros și select încheind cu propunerea, de a se înființa în Timișoara „Institutul antirabic Prof. Dr. V. Babeș“, care să eternizeze numele marelui fiu al Banatului, care cu drept cuvânt poate fi privit ca „Pasterul Românilor“.

Comitetul de acțiune.

În 12 Decembrie 1927 s'a constituit primul comitet de acțiune sub președinția Dlui Dr. Octavian Proștean, fostul medic șef al Municipiului, care comitet este de prezent compus din următorii: Dr. Leonte Muntean, medic șef al Municipiului, președinte: Dr. Ion Teleguț, medic șef al Laboratorului de igienă, secretar; membrii: Dr. Ernest Heim, consilier comunal, Dr. Alexandru V. Cimponeriu, șeful serviciului contencios com., Ioan Constantinovici, șef contabil com., Ing. arhitect Adrian Suci, șef inginerul Municipiului, Dr. Roman Rudnean, medic primar jud. pens., Dr. Augustin Maior, medic primar al Ambulatorului policlinic, Dr. Anton Bogdan, jurisconsult și Dr. Gheorghe Lația, medic în Periam.

Comitetul are menirea să conducă și controleze lucrările de construcție, să intervină la locurile în drept pentru acordarea de ajutoare și să mențină treaz interesul cauzei, atât în

factorii sanitari și administrativi, cât și în marea public.

Planurile Institutului.

Planurile Institutului au fost făcute de Dl arhitect inginer șef Adrian Suci în colaborare cu Dr. I. Teleguț, după indicațiunile date de Prof. Dr. I. Cantacuzino, consultând totodată și planurile Institutului de igienă din Varșovia (Polonia), înființat de Fundația americană Rockefeller.

Consiliul tehnic superior din București a aprobat planurile, aducând unele modificări și complectări, propuse de direcțiunea Institutului antirabic din București.

Fondul Institutului.

Fondul Institutului s'a creat din subvențiile primite din partea județelor și comunelor din această regiune sanitară, astfel din 1927 și până la 31 Decembrie 1935 s'au vărsat în total următoarele sume:

a) dela Municipiul Timișoara Lei	2.250.000
b) „ județul Timiș-Torontal „	3.656.563
c) „ județele: Caraș, Severin, Arad și Bihor	766.859
d) din dobânzile după capitalurile depuse la bănci	127.552
e) din donații dela particulari „	5.384
Total . . . Lei	6.806.358

Municipiul Timișoara a mai dat gratuit cărămizile în valoare totală de Lei 859.220 și a cedat gratuit și lotul de casă. Toate subvențiile se varsă la casieria Municipiului Timișoara, unde se administrează separat Fondul Institutului.

Inceperea lucrărilor.

Din fondul inițial de Lei 1.767.130, creat din subvențiile primite în anul 1927 dela Municipiul Timișoara și județele Timiș-Torontal, Caraș, Severin și Arad s'au început în vara anului 1928 lucrările de construcție reușind al aduce Institutul sub acoperiș încă în toamna aceluși an, grație și împrejurării, că s'au primit gratuit din partea Primăriei Municipiului Timișoara atât cărămizile cât și lotul.

Din subvențiile intrate în anii următori (1928—1931), în suma de Lei 3.997.608 s'au făcut în parte lucrările de: apeduct-canalizare, încălzire centrală-apă caldă, electricitate-telefonsonerie-radio, gaz aerian, apoi diverse lucrări de dulgherie, tâmplărie, tinichigiu, lăcătușerie, etc.

În anii de criză economică (1932—1934) au intrat în total Lei 214.986, din cari abea s'au putut face puține lucrări de: tâmplărie (ferestri), geamgiu și vopsitorie, făcându-se toto-

dată și reparațiile necesare de întreținere, în special la acoperiș.

În anul 1935 s'a vărsat suma de Lei 826.634, care adăugându-se la soldul de Lei 124.917, rămas din exercițiile închise, ne dă suma de Lei 951.551, care reprezintă capitalul disponibil la data de 31 Decembrie 1935.

Dr. Ion Teleguț

Șeful laboratorului de igienă

(Urmează)

Săptămâna.

„Am făcut cunoscut numele Tău oamenilor pe cari Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau, și Tu Mi i-ai dat; și ei au păzit cuvântul Tău. Acum au cunoscut că tot ce Mi-ai dat Tu, vine dela Tine“.

Ioan 17, 6—7.

În „Săptămâna“ trecută am răspuns unui distins intelectual, la concepțiile D-Sale asupra viitorului *moral* al lumii. Mărturisesc, am rămas surprins de concepția aceasta, mai ales cunoscută fiindu-mi *calitatea* D-Sale, în viața noastră bisericască.

O apreciată revistă bănățeană în numărul ei din această săptămână, se ocupă tot de problema moralizării vieții de stat și face următoarele considerațiuni: „Dascălul și popa prin urmare au sarcina — cum au avut-o și înaintașii lor — să îndrumeze poporul pe făgașul idealului național-moral. Ei, trebuie se coopereze. Și cooperarea lor, este așa de strâns încordată, că uneori numai cuminența și pasivitatea indolență a țaranilor noștri, nu oferă spectacol zilnic de ciomageală“. Iar mai departe: „*Dascălii și popii, toți sunt oameni simpli la suflet și mai simpli la creier. Nu știu ce să admiri, sărăcia intelectuală ori insuficiența lor sentimentală. Pe cât sunt de proști pe atât sunt de răi.*“

Mai adăugăm la aceste aprecieri și concluziile unui distins scriitor, esseist și mai presus un bun naționalist. Îl cităm pe Dl. *Nichifor Crainic* în cartea sa „*Icoanele vremii*“. La capitoul „*Evanghelia în popor*“ scrie următoarele: „Poporul e marele naiv, care crede din *instinct și din tradiție*. Dureros e că tradiția sa e, în cea mai mare parte, *superstiție*. Nu ne putem plânge: și în popor și în preoțimea noastră veche a fost evlavie, dar n'a fost *știință*.“

Știința care limpezește evlavia, aceea a lipsit!

„**Neavând o preoțime intelectuală, care an de an să curețe și să ciseleze sufletul popular după modelul evanghelic, religiunea, așa cum s'a rea-**

lizat în masse, e mai mult o creație a imaginației primitive“.

Glasuri din presă și altele de o autoritate literară și științifică, cuprind în constatări vremea nouă.

Un intelectual, amintit, ne dă tabloul „moralizărilor“ ieșiți din amfiteatrul „Societății pentru cultura morală“ din New-York și întâlnirea de pe River Side. *O lume nouă“.*

Alt scriitor și gânditor de mare suprafață, ne învinovățește, că nu evanghelizăm în spiritul critic al vremii: *O lume nouă.*

Presa bănățeană prin revistele sale ne învinovățește de aceeași lipsă de intelectualitate și sentiment, dar în deosebi *de lipsă de solidaritate: O lume veche și totuși nouă.*

*

În seria scrisorilor primite, am una *dela* un *dascăl* de sat, care are meritul că se ocupă și cu cartea.

Iată ce scrie: „Jumătate din plată cheltui pentru abonamente la reviste și pentru cărți. Culegând din comoara cărții, ritmul nou al vieții, am căutat ca printr'o solidaritate cu unicul „intelectual“, cu preotul din sat, și printr'o cooperare, să îndrumăm poporul spre orizonturile noi ce le deschide sec. al 20-lea. Acum când pe vremurile de fer circula motoare cu 70 km. viteză, când apariția aeroplanelor pe zarea ceriului, nu mai emoționează pe nimeni, când un automobil este mai frecvent decât o trăsură (căruță cu arcuri) când în fine *Radio* îți transmite cu 300.000 km. pe secundă vocea, muzica și audiația din toate colțurile lumii, am înțeles că preotul nu se mai poate servi numai de Liturgier și Molitvelnic, iar eu dascălul, nu mai pot lucra — ca să fiu de folos colectivității — strict 6 ore pe zi, ci trebuie la un loc să milităm pentru organizarea lumii noi. Deși preotul se află regulat la slujbe și în timpul liber la treburile personale (sesie și familie) iar — ceace este mai dezastuos — ambii facem politică în diferite partide, ce se ciomăgesc reciproc. Ce apostolat putem face și cum ne facem obligațiunea impusă de vremea nouă?“.

Am desprins câteva realități ale lumii nouă.

Stai înmărmurit în fața lor.

Preoțimea, cu salariul de mizerie, încărcat cu povara grijilor familiare, lipsită de mijloacele de a avea **cartea** la îndemână, așa cum îi îngăduie realitatea, stă complect desorientată și neputincioasă.

Curentul *lumii nouă*, trece impasibil peste noi ca un tăvălug.

*

La examenul de Religie, s'a insistat în mod deosebit asupra lecției „*Chemarea lui Avram*“. Pentru a i-se încerca credința, să aducă jertfă, ce are mai scump și drag, Avram, ca toți oamenii, avea mai scump pe fiul său Isac. A fost oprit de Dumnezeu, în momentul când puse cuțitul pe trupul unicului său fiu.

Mântuitorul a poruncit: „Să iubești pe de aproapele ca pe tine însuși“. Și în fine spune: „Am făcut cunoscut Numele Tău oamenilor.... acum au cunoscut că tot ce Mi-ai dat Tu, dela Tine vine“.

M. Guyau spune: „*Între cuvânt și faptă există raportul dintre arhitect și zidari. Viața de toate zilele nu se poate evalua, decât în cadrul și în aceste două condițiuni atât de strâns legate între ele*“.

Mă abțin dela alte comentarii. Am înșirat constatările altora și porunca Domnului. Să fie raportate la îndeletnicirile noastre și să tragem concluziile.

Pr. Traian Constantin.

Ș T I R I

Ziua Eroilor. a decurs și anul acesta în mijloc de înălțătoare și pioase cadre. În Caransebeș, după serviciul sfintei liturgii s'a făcut procesiune la cimitir. Mormintele soldaților au fost îngrijite creștinește de tineri școlari dela liceu și școala normală acum în ziua comemorării lor iată fi se proslăvește memoria, ca o unor adevărați eroi. Cuvântările dlui prof. M. Armaș directorul liceului T. Șandru și col. M. Iliescu au evocat cu duioșie și în formă atrăgătoare înțelesul jertfelor, ca și cel al zilei de pioasă pomenire.

Sfințire de monument. Nimerit a fost gândul și fericitor pentru bunii creștini din comuna Ferdinand, că au știut să ridice — sfințindu-se tocmai la ziua lor — un monument al eroilor. Serviciul sfințirii l-a săvârșit păr. consilier eparhial Romul G. Ancușa, ca delegat episcopesc rostind o caldă și însuflețită cuvântare. A lăudat zelul bunilor creștini și patrioți din Ferdinand, cari au jertfit aproape 100.000 Lei pentru un pilduitor monument al eroilor. La liturghie ca și la sfințire a cântat corul Studenților teologi condus de profesorul C. Vladu.

Concursul soc. Tinerimea Română, de curând ținut la București, a conferit la Istorie premiul I cu cunună elevului Constantin Gaiță dela liceul nostru Tr. Doda, iar la Religie Octavian Corneanu a obținut mențiune.

Felicităm odată cu premiații, conducerea și corpul profesoral al liceului, în special pe d-nii prof. C. Rudneanu de Istorie și D. Soceneanțu de Religie, distincții noștri colaboratori.

Din Topleț. La rugămintea noastră pentru Casa Națională au mai dat: Dimitrie Popovici preot Băile-Herculane 500 lei, Dr. Aurel Cosma avocat Timișoara

300 lei, Dr. Gheorghe Labonțiu Timișoara 100 lei, și Silviu Ploscariu plugar Jdioara 50 lei.

Mulțumiri și dela bunul Dumnezeu sănătate. Președinte: Bâlteanu.

† **Dimitrie Beuca** un bun și sincer biserican a adormit în Domnul zilele acestea în vârstă de 77 ani. Răposatul, la un an dela moartea soției a trecut în lumea dreptilor și a tovarășei sale de viață. Până în pragul morții a răspuns cu credință la glasul clopotelor, duminecă l-am văzut la biserică, iar miercuri a și părăsit această lume, glasul duos al clopotelor însoțindu-l pentru ultima dată, la lăcașul de veci.

Dumnezeu să-l odihnească pe cinstitul nostru biserican, iar celor îndurerăți că și-au pierdut pe bunul lor tată, să le dea mângăiere cerească!

Nr. 3368 Sc. ex 1936.

Notă Oficială.

În 1 Iunie a. c. a doua zi a sfințelilor Rusalii „Astra“, vechea societate de cultură românească împlinește 75 ani de existență.

Aportul mare pe care această societate l-a dat sufletului românesc pentru luminarea minții și întărirea cunoștinței naționale ne impune, tuturor, o caldă și recunoscătoare apropiere de această sărbătoare a ei. Și aceasta cu atât mai mult, că inspirată din tradiția ei de trei sferturi de veac și animată de aceiași iubire și grijă pentru promovarea intereselor culturale românești, „Astra“, se vrea și în viitor la cârma operei de înaintare și de întărire a noastră în cultură.

Dreptaceea invităm On. preoțime ca de sărbătoarea „Astrei“ dela 1 Iunie a. c. să se facă întinsă propagandă acestei societăți hotărâtă să pornească la o refacere a cadrelor și la o mai întezită muncă de ordin cultural și național. Deci preoții prin predici sau altfel să arate creștinilor ce însemnează praznicul „Astrei“, ce a însemnat ea în trecutul nostru, precum și marile obiective ce-și propune pentru viitor. Să fie îndemnați toți credincioșii, intelectuali și țărani, la acordarea unui sprijin mai larg, fie înscriindu-se în șirul membrilor ei, fie aporindu-i mijloacele materiale prin ceceace i se ușurează munca ce-i stă înainte.

Cu atât mai mult preoțimea noastră e datoră să-i stea Astrei întru ajutor, căci între problemele ei de viitor ocupă loc de frunte problema Banatului, grija de rapida scădere a populației din provincia noastră. Deși aceasta este și o problemă a bisericii noastre aparhiale, trebuie să fie bucuroși că în munca noastră vom avea sprijinul acestei societăți, cu multă experiență și tot atâta autoritate în mijlocul poporului nostru.

Caransebeș în 15 Mai 1936.

Episcopul diecezan:

† **VASILE**